

Първа глава

Майор Петигрю бе все още разстроен заради телефонното обаждане от жената на брат му, затова отвори входната врата, без да се замисли. На влажните тухли на пътеката стоеше мисис Али от селския магазин. Тя показа съвсем лека изненада – бегло повдигане на вежда. Лицето на майора мигновено пламна от смущение и той неловко поглади гънките на аления женски домашен халат във флорален десен, с който бе облечен, усещайки дланите си съвсем схванати.

– О! – успя да каже само.

– Майоре?

– Мисис Али?

Мълчанието продължи много дълго, разточвайки се бавно, подобно на Вселената, която, както майорът бе прочел току-що, се разширявала с възрастта. „Стареене“ – така го наричаха в неделния вестник.

– Идвам за парите за вестника. Вестникарчето е болно – каза мисис Али и изпъна нисичката си фигура до най-голямата възможна за нея височина, а тонът ѝ бе остър, коренно различен от ниската, подчертано заоблена мекота, която се усещаше в гласа ѝ, когато обсъждаха текстурата и аромата на чайовете, които тя смесваше специално за него.

– Разбира се, ужасно съжалявам...

Беше забравил да сложи седмичните пари в плик под външната изтривалка. Почна да опипва за джобовете на панталоните си, които бяха някъде под халата. Усети, че очите му се навлажняват. Нямах начин да стигне до джобовете, без да повдигне края на халата.

– Съжалявам – повтори той.

– О, не се притеснявайте! – каза тя и отстъпи назад. – Може да се отбиете после в магазина, когато ви е по-удобно, и да ги оставите.

Мисис Али вече се обръщаше, за да си тръгне, когато майорът бе завладян от непреодолимо желание да обясни.

– Брат ми почина.

Тя се обърна.

– Брат ми почина – повтори той. – Обадиха ми се тази сутрин. Нямах време.

Хорът на птичките все още чуруликаше въодушевено на зазоряване от гигантския, опрян до западната стена на къщата тис, а небето се къпеше в розово, когато телефонът звънна.

Майорът, който бе станал рано за седмичното чистене на дома си, изведнъж осъзна, че оттогава всичко му е като в мъгла. Махна безпомощно към странния си тоалет и потри лице с длан. Съвсем неочаквано коленете му поддадоха и той усети, че му прималява.

Почувства, че раменете му докосват рамката на вратата, и с бързо движение, което очите му дори не успяха да засекат, мисис Али се озова до него, подкрепяйки го да не падне.

– Мисля, че е по-добре да влезем вътре и да ви сложим да поседнете – каза тя внимателно с притеснен глас. – Ако ми позволите, ще сгрея малко вода.

Тъй като крайниците му като че ли бяха лишени всякакви усещания, майорът нямаше друг избор, освен да се подчини. Мисис Али го поведе по тесния, неравен каменен под на коридора и го настани на креслото, поставено току до вратата на светлата, пълна с книги дневна. Това бе най-нелюбимото му кресло, тежко отрупано с възглавнички и с твърда дървена издутина, падаща се точно на най-неподходящото място на тила му, но в момента не бе в положение да се оплаква.

– Намерих чашата на сушилката до мивката – каза мисис Али и му подаде дебелата стъклена чаша, в която майорът киснеше нощем подвижния си зъбен мост. От лекия ментов мирис на водата му се догади. – По-добре ли се чувствате?

– Да, много по-добре – отвърна той, а очите му се насълзиха. – Много мило от ваша страна...

– Да ви направя ли чай?

Предложението ѝ го накара да се почувства немощен и жалък.

– Благодаря ви!

Бе готов да каже всичко, за да я накара да се махне от стаята, докато дойде поне донякъде на себе си и се отърве от халата. Странно е, помисли си майорът, да чува отново жена, която потраква с чаши в кухнята. Съпругата му Нанси се усмихваше от снимката на полицата над камината, вълнистата ѝ кестенява коса бе разрошена, а луничавият ѝ нос бе леко зачервен от слънчевото изгаряне. Бяха отишли в Дорсет през май в онази дъждовна година, като че ли беше 1973-а, и слънчевите лъчи бяха разведрили за кратко ветровития следобед – достатъчно дълго, за да я снима как маха с ръце като малко момиче от крепостта на замъка Корфе. Беше починала преди шест години. А сега и Бърти си беше отишъл. Бяха го оставили съвсем сам, последния член на семейството от това поколение. Събра длани, за да овладее лекото им потреперване.

Удар в рамката на вратата го стресна. Беше мисис Али с тежък поднос за чай. Беше свалила зеленото си вълнено палто и бе увила шарения си шал около раменете си, над семплата тъмносиня рокля, която носеше върху тесни черни панталони. Майорът осъзна, че никога не бе виждал мисис Али без голямата колосана престилка, с която работеше в магазина.

– Нека ви помогна с това – надигна се той от стола си.

– О, мога да се справя и сама – каза тя и занесе подноса до близкото бюро, побутвайки с крайчеца му малката купчинка книги с кожени подвързии. – Трябва да си почивате.

Вероятно сте в шок.

– Беше неочаквано телефонно обаждане толкова рано сутринта. Нямаше дори шест часът. Мисля, че цяла нощ са били в болницата.

– Брат ви болен ли беше?

– Инфаркт. Масивен, както изглежда.

Майорът приглади замислено щръкналите си мустаци.

– Странно, в днешно време очакваш, че лекарите могат да спасят жертвите на инфаркт. По телевизията винаги успяват.

Ръката на мисис Али потрепери и чучурът на чайника се удари в ръба на чашата. Чу се силно издрънчаване и майорът се сепна. Спомни си –прекалено късно,– че нейният съпруг също бе починал от инфаркт. Беше преди осемнайсет месеца...или може би всъщност вече бяха станали две години.

– Съжалявам, беше нетактично от моя страна...

Тя го прекъсна с небрежно движение на ръката и продължи да налива чая.

– Съпругът ви беше добър човек – добави майорът.

Това, което помнеше най-ясно, бе самообладанието на едрият тих мъж. Нещата невиннаги бяха вървели гладко, след като мистър Али пое селския магазин на старата мисис Бридж. Поне два пъти майорът бе виждал мистър Али да трие в ранните пролетни сутрини надписи от чисто новите стъкла на витрините. Няколко пъти самият мистър Петигрю бе в магазина, когато разни хлапетии, насъскващи се взаимно, промушваха огромните си уши през вратата и крещяха: „Пакита, вървете си у дома!“

Мистър Али само поклащаше глава и се усмихваше, докато майорът се разфучаваше и почваше да сипе смутено извинения. Негодуванието на местните постепенно се уталожиха. Същите малки момченца се вмъкваха в магазина в девет вечерта, пратени от майките си за мляко. Дори най-инатливите от тукашните работещи мъже се умориха да ходят с колите си на четири мили в дъжда, за да си купуват билети от националната лотария от „истинския английски“ магазин. Висшите ешелони на селото, водени от дамите от различните местни комитети, компенсираха грубостта на нисшите класи, като развиха гръмки демонстрирано уважение към мистър и мисис Али. Майорът бе чувал много от дамите гордо да говорят за „нашите скъпи пакистански приятели в магазина“ като доказателство, че в Еджкомб Сейнт Мери е постигната утопията на мултикултурното разбирателство.

Когато мистър Али почина, всички бяха подобаващо разстроени. Селският съвет, на който и майорът бе член, обсъди възможността за някаква възпоменателна служба, но когато идеята се провали (нито енорийската църква, нито кръчмата бяха подходящи като място), изпратиха много голям венец в погребалния дом.

– Съжалявам, че нямах възможността да се запозная с прекрасната ви съпруга – каза мисис Али, подавайки му чаша чай.

– Да, минаха шест години от смъртта ѝ – каза той. – Странно е, изглеждат ми едновременно като цяла вечност и като просто мигване на окото.

– Много е обърквашо – каза тя. Ясната ѝ дикция, толкова рядко срещана сред жителите на селото, го порази като чистия тон на изящна камбана. – Понякога ми се струва, че съпругът ми е до мен, както сте вие сега, а друг път се чувствам сама във вселената – добави тя.

– Но вие имате семейство.

– Да, много голямо семейство.

Майорът долови известна сухота в тона ѝ.

– Но това не може да се сравни с дълбоката връзка между съпруга и съпругата.

– Изразихте моите мисли идеално – каза майорът.

Изпиха чая си и той се замисли колко е странно, че мисис Али, извън обичайната среда на нейния магазин, в непривичната обстановка на неговата дневна, му се бе разкрила като жена, проявяваща толкова проникновено разбиране за нещата от живота.

– За домашната роба... – започна той.

– Домашната роба?

– Халатът, който нося.

Майорът кимна към мястото, където го бе метнал – върху кошницата, пълна със списания „Нешънъл Джеографик“.

– Беше любимата домашна дреха на жена ми. Понякога аз... аз...

– Пазя едно старо сако от туид на съпруга си, което той често носеше – каза мисис Али тихо. – Понякога го обличам и се разхождам в градината. А някой път пъхам лулата му в устата си, за да усетя горчивия вкус на тютюна му.

Тя поруменя леко и сведе тъмните си кафяви очи към пода, сякаш бе казала прекалено много. Майорът забеляза колко гладка бе кожата ѝ и колко силни чертите на лицето ѝ.

– И аз пазя някои от дрехите на съпругата си. След шест години не знам дали все още миришат на парфюма ѝ, или просто си го въобразявам.

Искаше да ѝ каже как понякога отваря вратата на гардероба, за да зарови лице в мъхнатите сака и меките шифонени блузи. Мисис Али вдигна глава и майорът си помисли, че зад спуснатите си клепачи тя може би и без това предполага, че той прави такива абсурдни неща.

– Готов ли сте за още чай? – попита тя и протегна ръка, за да вземе чашата му.

Когато мисис Али си тръгна, след като се извини, че се бе натрапила в дома му, а той се извини за неудобството, което бе причинило неговото замайване, майорът облече отново халата си и се върна в малката стаичка до кухнята, за да довърши почистването на пушката си.

Осъзнаваше стягането в главата си и лекото парене в гърлото. Това бе тъпата болка на скръбта в реалния свят; по-скоро стомашни киселини, отколкото някаква страстна емоция. Беше оставил малка порцеланова чашка с минерално масло да се топли на поставката за свещи. Потопи пръсти в горещото масло и започна да го втрива бавно в грапавата орехова повърхност на приклада на пушката. Дървото стана копринено меко под пръстите му. Той се унесе в работата си и почувства как скръбта му намалява и освобождава малко пространство в съзнанието му, където покълваше съвсем плахо едно ново любопитство. Винаги бе таял известно подозрение, че мисис Али е образована жена, културна личност. Нанси също бе уникална в това отношение, привързана към книгите си и малките камерни концерти, провеждани в селските църкви. Но тя го бе оставила сам да понася откровено глуповатата загриженост на другите жени от техния приятелски кръг. Жени, които говореха за коне и пушки на бала на ловджиите и които с удоволствие обсъждаха коя неблагоприятна млада майка от местния комитет е объркала уговорката за таз седмичната сбирка на театралната трупа в сградата на кметството. Мисис Али приличаше

**Последната битка
на майор Петигрю**

Откъс от книгата

Хелън Саймънсън

повече на Нанси. Беше като пеперуда сред боричкащи се гълъби. Майорът призна пред себе си, че може би би поискал да види мисис Али извън магазина, и се зачуди дали това не е доказателство, че не е чак толкова закостенял, колкото предполагаша неговите шейсет и осем години и ограничените възможности на провинциалния живот в селото.